

पदमेकवर्जम्" पा० एकस्योदात्तता अन्यस्य चातुदात्त-
तोक्ता । तत्रादौ सामान्यत उदात्तविधायकं सूत्रं दर्शयति ।

‘अच्चेऽन्त्यस्यसर्वनामस्थानम्’ पा० । अच्चेः परा-
विभक्तिरुदात्ता । प्रतीचोबाहून् । “जडिदम्पदाद्यप्यम्
रैदाभ्यः” पा० जट् इदम् पदादि अप् पुम् रै
दिब् इत्येभ्योऽसर्वनामस्थानविभक्तिरुदात्ता । प्रतीहः ।
एभिर्नृभिः । पट्टदत्तोभास् हृन्निश्च इति पट् पदादयः ।
पङ्गाम् । दङ्गिः । नसा मासि । हृदा निषा । पुंसः ।
राया । दिवः । “अष्टनो दीर्घात्” पा० । दीर्घानाद-
ष्टनः परः शसादिरुदात्तः । अष्टभिः । “शतरुमोन-
द्यजादौ” पा० अनुम् यः शष्टप्रत्ययस्तदनादलोदात्तात् परा
नदी अजादिश्च शसादिर्विभक्तिरुदात्ता । जानती
जानतः । दधती दधत इत्यादौ तु अन्त्यस्थानाभादिरित्याद्यु-
दात्तत्वविधानेन अलोदात्तत्वाभावात् न तथा । सनुमस्तु
तदलोत्प्रादौ न । “उदात्तयणोऽहल्पूर्वात्” पा० उदा-
त्तस्थाने योयण् हल्पूर्वस्येत्तात् परा नदी शसा-
दिर्विभक्तिश्च उदात्ता । नेत्री, नेत्रा, कृषता सवित्रा ।
“नोङ्धातोः” पा० अनयोर्व्यणः परे शसादय उदात्ता न
स्तुः । ब्रह्मवन्मा सुत्रा । “कुसुतुङ्भ्यां मठप्” पा०
कुसुतानादलोदात्तामुठप् परो मठप् उदात्तः । अक्किन्
उदधिमन् । तट् अक्षयन्तः । “रैग्याङ्” वा० रैयान् ।
“नामन्यतरस्याम्” पा० । मठपि योऽक्षस्तदनादलोदा-
त्तात् परोनाम् उदात्तो वा । सुमतीनाम् । “ङ्ग्राक्कन्दसि”
पा० ङ्ग्राः परोनाम् उदात्तो वा । अभिभङ्गतीनाम् ।
“पट्त्विचतुर्थ्यो हलादिः” पा० एभ्यो हलादिर्वि-
भक्तिरुदात्ता । षड्भिः त्रिभिः । “न गोश्चनुसावर्षाडङ्
क्रुङ्भ्याः” पा० एभ्यः परं प्रागुक्तं सावेकाचस्तृतीया वि-
भक्तिरिति न कार्यम् । “दिवोऽहल्” पा० दिवः परा
भलादिवोदात्ता । “न चान्यतरस्याम्” पा० । तुः
परा भलादिवोदात्ता । नृभिः । “उपोत्तमं रिति” पा०
रित्प्रत्ययान्तस्योत्तममुदात्तम् । आह्वनीयः । “सतोः
पूर्वमात् संज्ञायां स्त्रियाम्” सतोः पूर्वमाकारः उदात्तः
संज्ञायां स्त्रियाम् । उदुम्बरावती शरावती अमरावती
“एकादेश उदात्तेनोदात्तः” पा० । उदात्तेन सङ्कादेश
उदात्तः स्यात् । क बोऽश्वाः । “स्वरितोवातुदात्ते पदादौ”
पा० अतुदात्ते पदादौ परे उदात्तेन सङ्कादेशः
स्वरितो वा पदे उदात्तः । “वीदंज्योतिर्द्वये” । “उच्चै-
स्तरां वा षष्ठ्याः” पा० षष्ठ्यकार्ष्णि षष्ठ्यङ्

उच्चैस्तराम् अत्यन्तोदात्तः एकश्रुतिर्वा “सुब्रह्मण्यायां स्वरि-
तस्योदात्तः” पा० । सुब्रह्मण्याख्ये निगदे एकश्रुतिर्न स्यात्
स्वरितस्य उदात्तः स्यात् । “अल्युपोत्तमम्” पा० षट्त्वि
चतुर्थ्यो वा भलादिर्विभक्तिरुदात्ते पदे उपोत्तममुदा-
त्तम् । पञ्चभिः दशभिः । “विभाषा भाषायाम्” पा० ।
उक्तविषये लोके वोदात्तः । “अन्यत् त्वं युगपत्” पा० त्वं
प्रत्ययान्तस्याद्यन्तो युगपदुदात्तौ । दातव्यं । “अस्थिदधिसक्-
य्यङ्णामनङ्कुदात्तः” पा० । दध्यादेशोऽनङ् उदात्तः “चतर-
नङ्गोरासदात्तः” पा० इत्यादौनि उदात्तविधायकानि ।
तत्र बहुवचने पदे कस्योदात्ततेति निश्चयाय आद्यन्तोदा-
त्तादिभेदेन पा० त्वं विध्युक्तं तथा च केचिदाद्यु-
दात्ताः केचिदलोदात्ताः केचित् मध्योदात्ताः ।
तत्राद्युदात्तताविधायकसूत्राणि आद्युदात्तशब्दे ७० ई
४० उक्तानि अलोदात्तविधायकानि अलोदात्तशब्दे
२० ई ४० दिङ्मात्सदाहृतानीत्यतः प्रसङ्गात्तान्यत्र
प्रदर्शयन्ते “उच्छादीनाञ्च” पा० अन्त उदात्तः स्यात्
उच्चादयश्च । उच्छन्ते जञ्ज जल्य जप बुध
युग (गरोदूष्ये) (वेदवेदनबन्धाः करणे) (स्तुयुङ्ग-
व्यन्दि) (वर्त्तन्तिः स्त्रोत्रे) (दरः शब्दे) (सान्त्वय-
पौ भावगर्हायाम्) (उत्तमसत्तमौ सर्वत्र) भण गन्ध-
भोग मन्त्र । अत्रैव निपातानात् युगबुधयोर्ध्वजन्तत्वे-
ऽपि न गुणः । “चतरः शशि” पा० । चतरोऽन्त-
उदात्तः शशि पदे । चतरः । चतेररक्षिति निष्वादा-
द्युदात्तत्वेऽपि शशि अलोदात्ततैव । “अलोऽपत्याः”
पा० अवतीशब्दस्थान्त उदात्तः । वेत्तवती । “रैवत्याः”
पा० रैवत्यन्त स्यापि अन्त उदात्तः । अहीवती सुनीवती ।
“चितः” पा० चित्प्रत्ययान्तस्थान्त उदात्तः स्यात् ।
“चितः सप्रकृतेर्वङ्गकजर्थम्” वार्त्ति० । चिति प्रत्यये सवि
प्रकृतिप्रत्ययसमुदायस्थान्त उदात्तः । “नमन्तामन्यके सभे
“यके सरसति” तत्कत् कुर्वते “तद्वितस्य” पा० चित्त-
वितस्थान्त उदात्तः पूर्वेषु सिद्धे जित्स्वरबाधनाय । चफञ्
कौञ्जायनाः । “कितः” पा० कितस्तद्वितस्थान्त उदात्तः ।
ठक् आग्नेयः । “तिष्ठभ्योऽशः” पा० अन्त उदात्तः । तिस्रः ।
“अलोदात्ताङ्तरपदादन्यतरस्याम्” पा० नित्याधिकारस-
मासादन्यत्र यदुत्तरपदमलोदात्तमेकात् ततः परा तृतीया
विभक्तिरलोदात्ता वा । परमवाचा । “यच्चिच सेटीङ्गले
वा” पा० सेटि यच्चि परे इङ्गुदात्तः इङ्गलोवाचा-
दिर्वा । बहुविध चत्वारोऽपि पथ्यान्वेयोदात्ताः ।